

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการสอนภาษาแบบธรรมชาติในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1. การสอนภาษาแบบธรรมชาติ
  - 1.1 ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
  - 1.2 การสอนภาษาแบบธรรมชาติในโรงเรียนอนุบาล
2. นวัตกรรมทางการศึกษา
  - 2.1 นวัตกรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา
  - 2.2 การนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้
  - 2.3 อุปสรรคของการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในโรงเรียนอนุบาล
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติในโรงเรียนอนุบาล
  - 3.1 การสอนภาษาแบบธรรมชาติกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก
  - 3.2 การศึกษาครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ
  - 3.3 การนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## การสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ ( Whole Language Approach ) คือ ปรัชญาและระบบความเชื่อที่ทำให้เกิดการสอนภาษาโดยองค์รวม ทั้งในด้านการอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง ( Moss and Noden, eds., 1993; Spodek and Saracho, 1994; Stanek, 1993 ) ซึ่งปรัชญาและระบบความเชื่อนี้เกิดจากทฤษฎีและข้อค้นพบจากงานวิจัยซึ่งจะกล่าวถึงในตอนต่อไป

### ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การสอนภาษาแบบธรรมชาติมีทฤษฎีพื้นฐานมาจาก ทฤษฎีที่ว่าด้วยระบบของภาษา ทฤษฎีที่ว่าด้วยภาษา ความคิด และสัญลักษณ์สื่อสาร และ ทฤษฎีที่ว่าด้วยการอ่านเขียนในระบบภาษา ( บุชนง ตันติวงศ์, 2536 ) ดังนี้

#### 1. ทฤษฎีที่ว่าด้วยระบบของภาษา

ภาษาประกอบด้วย 3 ระบบ คือ ระบบความหมาย ระบบไวยากรณ์ และ ระบบเสียง ความหมายเป็นหัวใจของภาษา ส่วนไวยากรณ์และเสียงเป็นเพียงส่วนประกอบ สถานการณ์จะกำหนดคำซึ่งกำหนดความหมายในการสื่อสารอีกทีหนึ่ง เด็กจะไม่พยายามอ่านและเขียนด้วยการสะกดคำ แต่จะคิดหาคำที่สื่อความหมายได้เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น ดังนั้น การสอนอ่านเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยจึงยังไม่ควรแยกจากการสอนวิชาอื่นๆ และไม่ควรแยกการอ่านเขียนออกเป็นทักษะเดี่ยวๆ หลายๆ ทักษะ แต่ควรให้เด็กได้สำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว และใช้ขบวนการอ่านเขียนเพื่อศึกษาสิ่งที่เขาสำรวจ

#### 2. ทฤษฎีที่ว่าด้วยภาษา ความคิด และสัญลักษณ์สื่อสาร

ภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสาร ที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดทุกเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ สัญลักษณ์ที่ใช้ต้องเหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เด็กปฐมวัยจะสำรวจสิ่งแวดล้อมและสิ่งรอบตัว สำรวจความคิดเหตุผลและวิธีสื่อความคิด เด็กจะคิดสัญลักษณ์เพื่อสื่อความคิดและถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ โดยใช้สัญลักษณ์หลายรูปแบบ ได้แก่ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ละคร และคณิตศาสตร์ นอกจากนี้เด็กยังเริ่มรู้จักใช้กฎเกณฑ์หรือไวยากรณ์ที่ใช้ประมวลความคิด และรู้จักเลือกสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับนำเสนอความคิดแต่ละเรื่อง ซึ่งเด็กจะใช้สัญลักษณ์หลายแบบผสมผสานหรือสลับกันไป ดังนั้น การจัดประสบการณ์อ่านเขียนจึงควรจัดให้มีศิลปะ ดนตรี และละครเป็นส่วนสำคัญในการเรียนการสอน เพราะสิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้เด็กค้นหาสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับสื่อความคิดแต่ละเรื่อง

### 3 ทฤษฎีว่าด้วยการอ่านเขียนในระบบภาษา

ทุกคนต้องสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป ความก้าวหน้าในการใช้ภาษาต้องอาศัยองค์ประกอบทางภาษาหลายด้าน และเนื่องจากการอ่านและการเขียนเป็นกิจกรรมที่ต้องสื่อความหมายกับผู้อื่น และเป็นระบบที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการที่ใช้เวลานานและอาศัยการสะสมประสบการณ์ ดังนั้น ครูจึงต้องจัดเวลาให้พอสำหรับการอ่านเขียนจนครบทุกขั้นตอน ครูสามารถจัดเวลาและแบ่งงานให้เด็กทำที่ละส่วน และให้เด็กได้ใช้เวลาทำงานแต่ละส่วนอย่างเต็มที่โดยไม่ถูกขัดจังหวะ

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนี้

พัชรี ผลโยธิน ( 2538 ) ได้กล่าวถึงความเชื่อพื้นฐานและบทบาทของครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไว้ดังนี้

1. เด็กเรียนรู้ภาษาโดยธรรมชาติ ในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์ และเครื่องหมายต่างๆที่พ่อแม่ใช้ในการสื่อความหมายกับเด็ก ทั้งนี้โดยธรรมชาติเด็กเป็นผู้กระตือรือร้นที่จะสำรวจเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวอยู่แล้ว และ เด็กจะค้นพบภาษาในชีวิตจริงของเด็กด้วยตนเอง
2. ภาษาจะง่ายต่อการเรียนรู้เมื่อเด็กได้ใช้ภาษาอย่างมีความหมาย
3. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ครูต้องตระหนักถึงความแตกต่างของเด็กและประสบการณ์เดิมที่ต่างกันของเด็ก
4. ครูไม่ควรเพิกเฉยต่อภาษาของเด็ก ควรให้เด็กมีโอกาสได้พูด คิด แสดงออกด้วยตัวเด็กเอง ครูต้องเป็นแบบอย่างให้เด็กเห็น ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์เพื่อที่จะค้นพบภาษาด้วยตัวเอง
5. ครูต้องพยายามทำให้การอ่านเป็นเรื่องสนุก และสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการอ่านให้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก

อารี สัตนหจวี ( 2535 ) ได้กล่าวถึงหลักการของการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. การสอนภาษาจะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นกับหนังสือ ซึมซับเรื่องราวในหนังสือ โดยครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน สนทนาพูดคุยกับเด็ก ให้เด็กเล่าเรื่องโดยการพูด การเขียนหรือการวาด และการแสดง

2. การสอนภาษาจะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ศึกษาความสนใจ ความสามารถ และสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน
3. การสอนภาษาต้องส่งเสริมให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง การให้เด็กมีโอกาสเลือกอ่านหรือเขียนสิ่งที่สนใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษา
4. การสอนภาษาคควรมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก
5. การสอนภาษาจะต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ
6. การสอนภาษาคควจะเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ปฏิสัมพันธ์นี้จะนำไปในทางสนับสนุน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน
7. การสอนภาษาคควทำให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าที่จะพูด อ่าน และเขียน โดยไม่กลัวผิด
8. การสอนภาษาคควจะสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ ให้มีความต่อเนื่องเป็นหน่วยเดียว และสัมพันธ์กับชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียน การสอนจึงควรมีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการ
9. การสอนภาษา ครูจะต้องเป็นนักวิจัย เป็นผู้ใฝ่เรียน ใฝ่ศึกษา โดยเฉพาะในการสังเกตเด็ก ครูจะเรียนรู้จากเด็กแต่ละคน และสร้างหลักสูตรหรือเนื้อเรื่องที่จะสอนจากสิ่งที่สังเกตจากเด็ก

คอร์เน็ตและแบลงเคนชิพ ( Cornett and Blankenship, 1990 ) ได้กล่าวถึงหลักการของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาจะเป็นไปได้ง่ายและดีที่สุดภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

1. เมื่อเด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการใช้ภาษา และเด็กมีโอกาสใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและอย่างมีความสุข
2. เมื่อการเรียนมีลักษณะเป็นองค์รวมไม่แยกเป็นทักษะย่อยๆ
3. เมื่อการเรียนเป็นแบบบูรณาการ
4. เมื่อภาษาเป็นการสื่อความหมาย
5. เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
6. เมื่อกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้มีลักษณะการใช้ภาษาในรูปแบบที่ซ้ำๆกัน และมี  
ความหมาย
7. เมื่อเด็กรับผิดชอบและตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. เมื่อเด็กเกิดความเชื่อมั่น กล้าที่จะเสี่ยง ทดลอง ถามคำถาม และแสดงความคิดเห็น โดยไม่กลัวผิด

9. เมื่อการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาเกิดจากการส่งเสริม และให้กำลังใจ จนกระทั่งเด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

มอสและนอดเด็น ( Moss and Nodden, 1994 ) กล่าวถึงความเชื่อพื้นฐานที่ทำให้เกิดการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เป็นกรอบในการออกแบบการสอนและการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู ไว้ดังนี้

1. ภาษาของเด็ก เป็นพื้นฐานของการเรียนอ่าน
2. ภาษาใช้สำหรับการสื่อสาร
3. ความหมายเป็นหัวใจของภาษา
4. การอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กัน
5. การเขียนเป็นองค์ประกอบหลักของการรู้หนังสือ
6. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการรู้หนังสือจะต้องมีความหมายจริงๆ

เรนส์และคานดี้ ( Raines and Canady, 1990 ) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไว้ดังนี้

1. ต้องให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการใช้ภาษา
2. ต้องให้เด็กมีโอกาสได้ใช้ภาษาอย่างหลากหลาย ให้เด็กมีเวลาเพียงพอที่จะทำกิจกรรมทางภาษา และต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยด้วย
3. ต้องให้เด็กได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีความหมาย
4. ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา
5. ครูจะต้องยอมรับว่าเด็กทุกคนมีความสามารถในการอ่านและเขียนอยู่แล้ว และจะต้องพัฒนาเด็กจากประสบการณ์เดิมของเด็ก
6. ครูจะต้องส่งเสริมและให้กำลังใจแก่เด็ก ให้เด็กมีความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถในการอ่านและเขียน

สโปเด็คและซาราโช ( Spodek and Saracho, 1994 ) ได้กล่าวถึงหลักการของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไว้ดังนี้

1. เด็กจะต้องได้รับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ภาษา
2. การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนเป็นกระบวนการทางภาษา ที่เด็กจะสามารถเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อกระบวนการเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน
3. เด็กจะเรียนรู้ที่จะอ่านได้อย่างเป็นธรรมชาติ ถ้าสิ่งที่อ่านเหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็ก

4. เด็กจะเกิดพัฒนาการทางภาษาได้ดีที่สุด เมื่อได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ภาษาอยู่เสมอ

5. ภาษาและการเรียนรู้ภาษาเป็นกิจกรรมทางสังคม ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน

6. เด็กจะต้องมีโอกาสเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือเลือกทำกิจกรรม

7. ครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

8. การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆที่ต้องการ

จากความเชื่อ แนวคิด และหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่นักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายไว้ สรุปเป็นหลักการสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อม การสอนภาษาจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้เด็กได้คุ้นเคยกับการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย และเป็นองค์รวม ตัวหนังสือที่ปรากฏในห้องเรียนจะต้องมีเป้าหมายในการใช้จริงๆ หนังสือที่ใช้จะต้องเป็นหนังสือที่ใช้ภาษาที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัว ไม่แบ่งเป็นทักขะย่อยๆ และจะต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมด้วย

2. การสื่อสารที่มีความหมาย การสอนภาษาควรให้เด็กมีโอกาสสื่อสารโดยมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก ครูจะต้องจัดเวลาให้เด็กมีโอกาสนั่งอ่านและเขียนอย่างมีจุดมุ่งหมายจริงๆ โดยที่ไม่ใช่เป็นเพียงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการฝึกหัด และจะต้องให้เด็กได้ใช้เวลาในการอ่านและเขียนตามโอกาสตลอดทั้งวัน โดยไม่ต้องกำหนดตายตัวว่าช่วงเวลาใดต้องอ่าน หรือช่วงเวลาใดต้องเขียน

3. การเป็นแบบอย่าง การสอนภาษาจะต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในความมุ่งหมายต่างๆ ครูจะต้องอ่านและเขียนโดยมีจุดมุ่งหมายในการใช้จริงๆ ให้เด็กได้เห็น เช่น เพื่อการสื่อสาร เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อค้นหาวิธีการ ฯลฯ นอกจากนี้ครูยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ให้เด็กเห็นว่าการอ่านเป็นเรื่องสนุก เพื่อสร้างให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน

4. การตั้งความคาดหวัง การสอนภาษาจะต้องเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับที่เด็กเรียนรู้ที่จะพูด ครูควรเชื่อมั่นว่าเด็กจะสามารถอ่านและเขียนได้ดีขึ้นและถูกต้องยิ่งขึ้น เด็กมีความสามารถในการอ่านและการเขียนตั้งแต่ยังอ่านและเขียนไม่เป็น ดังนั้นเด็กจึงควรได้รับโอกาสที่จะอ่านและเขียนตั้งแต่วันแรกที่มาโรงเรียน

5. การคาดคะเน การสอนภาษาควรให้เด็กมีโอกาสที่จะทดลองกับภาษา สร้างสมมุติฐานเบื้องต้นของตน และมีโอกาสเดาหรือคาดคะเนคำที่จะอ่าน และมีโอกาสคิดประดิษฐ์สัญลักษณ์และคิดสะกดเพื่อการเขียน ไม่ควรคาดหวังให้เด็กอ่านและเขียนได้เหมือนผู้ใหญ่

6. การใช้ข้อมูลย้อนกลับ การสอนภาษาควรตอบสนองของความพยายามในการใช้ภาษาของเด็กในทางบวก ยอมรับการอ่านและการเขียนของเด็กว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายแม้ว่าจะยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ และพยายามตอบสนองเด็กให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ อาจให้เด็กได้เห็นตัวอย่างที่ถูกต้องอย่างเป็นธรรมชาติ เช่น การอ่านหนังสือเล่มที่เด็กชอบอ่านให้เด็กฟังในโอกาสอื่นๆ หรือเขียนให้ดูเมื่อมีการสนทนาในกลุ่มใหญ่ เป็นต้น

7. การยอมรับนับถือ การสอนภาษาจะต้องตอบสนองของความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ว่าเด็กจะเรียนรู้การอ่านและเขียนอย่างแตกต่างกัน ตามช่วงเวลา และอัตราที่แตกต่างกัน ครูจะต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ศึกษาความสนใจ ความสามารถ และสอนเด็กตามความสามารถที่แตกต่างกันของเด็ก เด็กจะต้องได้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ในช่วงเวลาเดียวกันเด็กไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมอย่างเดียวกัน หรือทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน เพราะการเรียนรู้ภาษาไม่มีลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตายตัว

8. การสร้างความรู้สึกเชื่อมั่น การสอนภาษาต้องส่งเสริมให้เด็กรู้สึกปลอดภัยที่จะคาดคะเนในการอ่านหรือเขียน แม้จะไม่เคยอ่านหรือเขียนมาก่อน ครูต้องทำให้เด็กไม่กลัวที่จะขอความช่วยเหลือด้านการอ่านและเขียนเมื่อจำเป็น เด็กจะต้องไม่ถูกตราหน้าว่าไม่มีความสามารถในการอ่านและเขียน ดังนั้น การสอนภาษาจึงต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการและความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะอ่านและเขียนได้

### **การสอนภาษาแบบธรรมชาติในโรงเรียนอนุบาล**

#### **การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน**

จากหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่กล่าวไว้ว่าการสอนภาษาจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้เด็กได้คุ้นเคยกับการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย และเป็นองค์รวมนั้น แสดงให้เห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง มอริว (Morrow, 1989) กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เต็มไปด้วการใช้ภาษาว่า

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

2. การที่เด็กเรียนภาษาอย่างเป็นธรรมชาติมาจากที่บ้าน ทั้งๆที่ไม่มีใครสอนโดยตรง แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนภาษา

3. มีนักทฤษฎีและนักปรัชญาจำนวนมาก ( Dewey, 1966; Froebel, 1974; Montessori, 1965; Piaget & Inhelder, 1969; Vygotsky, 1978 ) ที่ให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมเนื่องจากจะมีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการด้านการรู้หนังสือของเด็ก

จากผลการวิจัยของ ھرรชษษ นิลวิเชียร ( 2535 ) สรุปได้ว่า หลักการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนภาษาของเด็ก คือ

1. สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กสำรวจ ปฏิบัติจริง เป็นผู้กระทำด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเป็นอิสระได้สังเกตและตั้งสมมุติฐาน

2. สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลรอบข้าง เด็กควรได้สื่อสารสองทางซึ่งเป็นหัวใจของการสื่อสาร

3. สิ่งแวดล้อมที่เน้นความหมายมากกว่ารูปแบบ ควรยอมรับการสื่อสารของเด็กในรูปแบบต่างๆโดยคำนึงถึงความหมายที่เด็กต้องการสื่อมากกว่าความถูกต้องทางไวยากรณ์

4. สิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยความหลากหลายทั้งด้านวาจาและไม่ใช่วาจา เด็กควรได้รับทั้งการมีประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์หลายๆรูปแบบ

นักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่สามารถส่งเสริมการเรียนภาษาของเด็กไว้ ดังนี้

บุษบง ต้นดวงศ์ ( 2536 ) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติว่าในแต่ละมุมที่จัดไว้ จะมีวัตถุประสงค์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้อ่านเขียนจากภาษาที่อยู่รอบตัวตลอดเวลา เช่น ในมุมบ้านจะมีชื่อเจ้าของบ้าน มีบ้านเลขที่และตู้จดหมายตรงทางเข้าบ้าน มีปฏิทิน สมุดโน้ตและดินสอวางไว้ใกล้ๆโทรศัพท์ เป็นต้น ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติเด็กๆจะได้ทำกิจกรรมหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เด็กได้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมเหล่านั้นเอง เด็กจะได้คิดเรื่องที่เขาสนใจมีประสบการณ์ตรง ได้เขียนจากความเข้าใจและประสบการณ์ และเด็กจะได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน

อาวี สัณหวิ ( 2535 ) กล่าวว่าห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะมีมุมหรือศูนย์ต่างๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ แต่มุมที่เป็นมุมหนังสือจะมีชั้นวางหนังสือเป็น



มุมห้องสมุด มีวรรณกรรมเด็กมากขึ้น และจะเพิ่มมุมเขียนหนังสือ มุมอ่านหนังสือ มุมห้องสมุดในห้องเรียนจะถือเป็นจุดเด่นในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เด็กจะขอยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านได้ สำหรับหนังสือในมุมห้องสมุดนั้นครูจะต้องแสวงหาเพิ่มเติมและเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ส่วนมุมอื่นๆก็ต้องมีเครื่องเขียน ป้าย ประกาศต่างๆ และที่จัดแสดงผลงานเด็กไว้ด้วย เพื่อให้เด็กคุ้นกับตัวหนังสือ

บลองซ์ ( Blanche, 1996 ) กล่าวว่า ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะเต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งการร่วมมือ เด็กๆจะช่วยเหลือกันในกระบวนการเรียนรู้ โดยที่เด็กจะเรียนรู้ได้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

คัทติง ( Cutting, 1992 ) กล่าวว่า ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะต้องเป็นห้องเรียนที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ และค้นพบด้วยตัวเอง ครูไม่จำเป็นต้องสอนทุกอย่างให้กับเด็ก

มอริว ( Morrow, 1989 ) กล่าวว่า เราสามารถจัดทุกมุมในห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนภาษาได้โดยจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับอ่านและเขียนไว้ในแต่ละมุม โดยให้สอดคล้องกับหัวข้อในมุนั้น และมุมที่เน้นมากที่สุดในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติคือ มุมห้องสมุด โดยที่การจัดมุมห้องสมุดจะต้องให้มีทั้งกิจกรรมการอ่านและการเขียน เขากล่าวว่ามุมห้องสมุดที่ดีควรมีหนังสือจำนวน 5-8 เล่มต่อเด็ก 1 คน มีหนังสือหลายประเภท และมีการเปลี่ยนแปลงหนังสือตามโอกาส มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับอ่านและเขียนที่หลากหลาย โดยจะต้องจัดให้เป็นระบบ น่าสนใจ และดึงดูดใจให้เด็กให้เด็กเข้าไปอ่านและเขียน ที่สำคัญก็คือเด็กจะต้องได้เลือกทำกิจกรรมที่ตนเองต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมต่างๆด้วยความสนุกสนาน

เรนส์และคาเนดี้ ( Raines and Canady, 1990 ) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะมีลักษณะสอดคล้องกับหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติคือ จะเต็มไปด้วยป้าย สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายต่างๆที่มีความหมายในการสื่อสารกับเด็ก เด็กมีเวลาเพียงพอที่จะเรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ มีบรรยากาศทางบวกและเด็กจะต้องมีความสุขที่จะเรียนรู้

สคอลลอสเซอร์และฟิลลิป ( Schlosser and Phillips, 1991 ) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะต้องมีการจัดการและมีการวางแผนอย่างดีว่าจะใช้พื้นที่แต่ละส่วนทำอะไรบ้าง ห้องเรียนอาจแบ่งออกเป็นมุมต่างๆ เช่น มุมหนังสือ มุมเขียน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ มุมศิลปะ มุมบทบาทสมมติ และจะต้องจัดที่ไว้สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม

ใหญ่ด้วย ทั้งนี้ ทุกมุมดังกล่าวอาจจัดให้มีป้าย สัญลักษณ์ เครื่องเขียนชนิดต่างๆ มีที่จัดแสดงผลงานของเด็ก อาจจัดให้มีหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในมุมนั้นไว้ด้วยก็ได้

เซียร์ฟอสและรีดเดนซ์ ( Searfoss and Readence, 1994 ) กล่าวว่าสิ่งที่สำคัญมากในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ คือ มุมห้องสมุด โดยที่ครูจะต้องจัดหาหนังสือที่หลากหลายชนิด มีความยากง่ายแตกต่างกัน และเป็นหัวข้อที่เด็กสนใจมาไว้ที่มุมห้องสมุด นอกจากนี้ก็ต้องมีสิ่งแวดล้อมที่มีตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์ในลักษณะอื่นๆด้วย เพื่อให้เด็กเลือกอ่านได้ตามความสนใจ ทั้งนี้เราเน้นว่าจะต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดด้วย

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนความเชื่อ หรือปรัชญาของผู้ที่จัด ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจึงต้องมีลักษณะที่สะท้อนปรัชญาและหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติด้วย ทั้งนี้ สามารถสรุปโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

#### 1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะจัดให้มีมุมประสบการณ์ต่างๆ โดยมีมุมที่เด่นชัด คือ มุมห้องสมุด มุมอ่าน มุมเขียน ส่วนมุมอื่นๆที่อาจจัดไว้ ได้แก่ มุมวิทยาศาสตร์ มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ ฯลฯ โดยที่มุมทุกมุมที่จัดไว้สามารถจัดให้เอื้อต่อการเรียนภาษาได้ โดยจัดให้มีป้าย สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายต่างๆที่มีความหมายในการสื่อสารกับเด็ก มีวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถกระตุ้นให้เด็กต้องการที่จะเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

#### 2. สภาพแวดล้อมที่เป็นบรรยากาศภายในห้องเรียน

ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ จะมีบรรยากาศของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เด็กมีโอกาสและเวลาที่จะตัดสินใจเลือกลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กๆสนใจที่จะอ่านและเขียนจากความเข้าใจและประสบการณ์ ทั้งนี้ จะต้องเป็นห้องเรียนที่เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

#### บทบาทของครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ

เนื่องจากการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นปรัชญาและระบบความเชื่อซึ่งเป็นการรอบให้ครูในการตัดสินใจและออกแบบการสอน ดังนั้น เมื่อมีการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนจากการสอนแบบเดิม มีนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายบทบาทของครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ดังนี้

ฉันทนา ภาคบังท ( ม.ป.ป. ) กล่าวว่า ครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะต้องเป็นผู้ที่รักเด็กและมีความเข้าใจพัฒนาการเด็ก รู้หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเด็ก ให้โอกาสเด็กได้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาไปตามศักยภาพ

พัชรี ผลโยธิน ( 2538 ) กล่าวถึง บทบาทของครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนี้

1. ครูเป็นแบบอย่างของการอ่านเขียนโดยแสดงให้เห็นว่าครูเองก็สนุกสนานกับการอ่าน มีการนำหนังสือต่างๆจากบ้านมาอ่านให้เด็กฟัง แสดงให้เห็นแบบอย่างของการเขียนที่สื่อความหมายในชีวิตจริง
2. ครูไม่ตำหนิเด็กเมื่อเด็กอ่านเขียนผิด แต่ครูจะมองข้อผิดพลาดของเด็กว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เด็กเองก็เรียนรู้ว่าคนเราสามารถเขียนอ่านผิดได้ แต่ถ้าพยายามต่อไปก็จะสามารถเขียนอ่านได้ถูกต้อง เด็กต้องใช้เวลาหาญที่จะค้นพบด้วยตนเอง จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำ เพื่อที่จะได้เรียนรู้
3. ครูต้องให้โอกาสเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยกัน ให้เด็กมีโอกาสอภิปรายในกลุ่มย่อยกับเด็กอื่น เด็กจะพูดคุย วางแผนในเรื่องที่ทำ เด็กจะเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
4. ครูต้องกระตุ้น ส่งเสริมให้เด็กนำประสบการณ์เดิมมาใช้
5. ครูต้องทำความเข้าใจในพัฒนาการทางการเรียนของเด็ก เพื่อจะได้เข้าใจเด็กที่ตนสอน

บิสเซ็ก ( Bissex, 1990 ) กล่าวว่า ครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติมีบทบาทในการที่จะเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ครูจะต้องเป็นผู้ที่กระตือรือร้น และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนด้วยตนเอง ครูจะต้องใช้ผลการประเมินให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตน

บลองซ์ ( Blanche, 1996 ) กล่าวว่า ครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติมีบทบาทในการทำให้การจัดการในชั้นเรียนเกิดความสมดุลระหว่างบทบาทของครูในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมดูแล กับ บทบาทในฐานะที่เป็นผู้แนะแนวทาง เป็นผู้สนับสนุน ผู้ให้กำลังใจ และผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ครูจะต้องมีปฏิสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกับเด็กในสิ่งที่เด็กริเริ่ม ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ป้อนความรู้มาเป็นผู้ที่ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก นอกจากนี้ครูสามารถช่วย

ให้การเรียนรู้เกิดขึ้นโดยสร้างเงื่อนไขที่ทำให้เด็กมุ่งความสนใจไปที่หัวข้อจริงๆ คำถามที่ถามจริงๆ และปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ

มิลล์ ( Mills, 1990 ) กล่าวว่า ครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับความคิดและความพยายามของเด็ก ครูจะต้องให้การสนับสนุนเด็ก แต่ไม่ใช่การสอนโดยตรง ครูต้องให้เด็กมีโอกาสที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเองในด้านการอ่านและการเขียน โดยไม่เข้าไปเป็นผู้แก้ปัญหาให้แก่เด็กเสียเอง

โดยสรุป บทบาทของครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ มีดังนี้

1. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ครูจะต้องเป็นผู้ที่ตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ หรือแหล่งข้อมูลสำหรับเด็ก และเป็นผู้ที่จัดให้ห้องเรียนมีบรรยากาศของการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่การให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรม ส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็น จัดให้เด็กมีโอกาสที่จะอ่านและเขียน สนับสนุนให้เด็กกล้าเสี่ยงที่จะอ่านและเขียนคำที่ไม่เคยพบมาก่อน ยอมรับสิ่งที่เด็กอ่านและเขียน และตอบสนองต่อความพยายามของเด็กในทางบวก ไม่ตำหนิหรือวิพากษ์วิจารณ์เมื่อเด็กอ่านหรือเขียนยังไม่ถูก

2. ครูเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้

ครูจะต้องเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ ทั้งในลักษณะของการสาธิตกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้หนังสือ เช่น การอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน การชี้คำขณะที่อ่าน การถ่ายทอดความคิดโดยการเขียน ฯลฯ หรือในลักษณะที่ครูเป็นนักอ่านหรือนักเขียน เช่น การเขียนบันทึกถึงกัน การอ่านเพื่อความมุ่งหมายต่างๆตามโอกาส

3. ครูเป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้

ครูจะต้องจัดการให้การเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่น ต้องให้เด็กได้เรียนรู้แบบร่วมมือ และต้องให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน

4. ครูเป็นผู้ประเมินพัฒนาการ

ครูต้องประเมินพัฒนาการของเด็กเพื่อดูความก้าวหน้า และเพื่อที่จะได้ส่งเสริมเด็กได้อย่างเหมาะสม

## บทบาทเด็กในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ

นักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายบทบาทของเด็กในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ ดังนี้

บลองซ์ (Blanche, 1996) กล่าวว่า เด็กๆในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ จะทำงานร่วมกัน สนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกระบวนการเรียนรู้ เด็กจะรู้สึกมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กิจกรรมที่เด็กเลือกทำนั้นจะมีความหมายและตรงกับความต้องการของเด็กและใช้ได้ ในชีวิตจริง เด็กจะไม่ทำกิจกรรมเพื่อเอาใจครู นอกจากนี้ เด็กจะต้องได้รับโอกาสที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของการใช้สื่อและอุปกรณ์ในห้องเรียน สร้างหัวข้อที่จะเรียนร่วมกัน ประเมินผลงานของตัวเอง และตัดสินใจว่าต้องการเข้าไปเรียนที่ศูนย์การเรียนรู้ใด

ฟิชเชอร์ (Fisher, 1992) กล่าวถึงบทบาทของเด็กในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ ดังนี้

1. เด็กจะเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
2. เด็กจะเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ไม่ใช่ทำงานตามลำพัง
3. เด็กจะเรียนรู้แบบร่วมมือมากขึ้น ทั้งกับครูและเพื่อนๆ
4. เด็กจะเรียนรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับครูอย่างใกล้ชิด

มิลล์ (Mills, 1990) กล่าวว่า เด็กๆในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านและการเขียนด้วยการอ่านและการเขียนจริงๆ ไม่ใช่การอ่านและการเขียนจากแบบฝึกหัดกระขย่อยๆ ในแต่ละวันเด็กจะมีโอกาสที่จะอ่านป้ายประกาศ อ่านหนังสือหรือข่าวสารต่างๆ มีโอกาสที่จะเขียน ทำกราฟ ทำหนังสือ ฯลฯ เด็กๆรู้ว่าครูสนับสนุนให้เขากล้าที่จะทดลองทำสิ่งใหม่ๆ

โดยสรุป บทบาทเด็กในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ มีดังนี้

1. เด็กเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านและการเขียนด้วยการอ่านและการเขียนจริงๆ
2. เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ตั้งแต่การสร้างหัวข้อที่จะเรียนร่วมกัน การตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการและใช้ในในชีวิตจริงของเด็ก และ การประเมินผลงานของตัวเอง
3. เด็กเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครู ซึ่งเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เด็กได้เรียนรู้แบบร่วมมือมากขึ้น

**การประเมินพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ**  
**ลักษณะการประเมินพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ**  
 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การประเมินต้องเป็นไปตามธรรมชาติของการรู้หนังสือของเด็ก ครูจะต้องศึกษาพัฒนาการด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนของเด็ก แล้วนำหัวข้อเหล่านี้มาสร้างเป็นตัวชี้บ่ง ( Indicators ) ในการประเมิน ( Bolton and others, 1989; Sulzby, 1990; Morrow, 1990 )

2. การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน และจะต้องประเมินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ครูทราบพัฒนาการของเด็ก เข้าใจเด็ก และรู้ว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร (Blanche, 1996; Cutting, 1992; Mason and Stewart, 1990; Schlosser and Phillips, 1991 )

3. การประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ควรเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ เพื่อที่จะได้ผลการประเมินที่แท้จริง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม คือ การสังเกตและบันทึกอย่างเป็นระบบ การเก็บตัวอย่างงาน หรือการใช้พอร์ทโฟลิโอ ( Portfolio ) โดยครูจะต้องแปลผล ( Interpret ) ข้อมูลอย่างรอบคอบเพื่อให้ผลการประเมินมีความตรงและความเที่ยง (ประทีป จินฉัตร, 2538; Morrow, 1990; ; Teale, 1990 )

ทั้งนี้ การประเมินที่ไม่สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ คือ การประเมินโดยใช้แบบทดสอบ ( Blanche, 1996; Schlosser and Phillips, 1991; Stallman and Pearson, 1990 ) จากการที่สทอลแมนและเพียร์สัน ( Stallman and Pearson ) ได้นำแบบทดสอบความพร้อมด้านการอ่านที่ใช้ในอเมริกามาวิเคราะห์ พบว่า แบบทดสอบส่วนใหญ่จะมีรูปแบบของการเลือกตอบ และประเมินทักษะย่อยๆในการอ่าน เขาสรุปว่า แบบทดสอบเหล่านี้มีลักษณะคล้ายๆกัน คือ ผลจากการทดสอบไม่สามารถสะท้อนความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการรู้หนังสือได้

#### **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง**

ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษามาเป็นการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ทางโรงเรียนควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา และแนวทางที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติเพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็น

ไปในทิศทางเดียวกัน มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้เสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ ดังนี้

ฉันทนา ภาคบังกช ( ม.ป.ป. ) กล่าวว่าการพัฒนาภาษาของเด็กจะเป็นไปตามลำดับ หากได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนั้นผู้ปกครองควรใจเย็นและมีความอดทนเพียงพอที่จะเฝ้ารอดูผลงานของเด็กซึ่งจะพัฒนาขึ้นทีละน้อย และได้ให้คำแนะนำว่าผู้ปกครองสามารถช่วยพัฒนาภาษาของเด็กได้ ดังนี้

1. จัดหาหนังสือนิทานให้เด็ก
2. อ่านนิทานร่วมกับเด็ก
3. ส่งเสริมให้เด็กอ่านจากสิ่งแวดล้อม เช่น ป้ายโฆษณา กล่องสินค้า

ป้ายประกาศ ฯลฯ

4. ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กอ่านหรือเขียนเพื่อเป็นกำลังใจ
5. พยายามไม่วิพากษ์วิจารณ์หรือตำหนิสิ่งที่เด็กเขียน เพราะจะทำให้เด็กขาด

ความมั่นใจ

กรินเนล ( Grinnell, 1984 ) ได้ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการรู้หนังสือให้แก่เด็กไว้ ดังนี้

1. สนทนาและตอบคำถามของเด็กอย่างสม่ำเสมอ
2. อ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นประจำทุกวัน
3. ให้เด็กมีโอกาสอ่านทุกวัน
4. ให้เด็กมีโอกาสเขียนทุกวัน
5. เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา
6. ส่งเสริมและให้กำลังใจเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการ

อ่านและการเขียน

เรนส์และคาเนดี้ ( Raines and Canady, 1990 ) กล่าวถึง ผู้ปกครองกับโรงเรียนอนุบาลที่สอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ ดังนี้

1. ผู้ปกครองมีสิทธิที่จะรับทราบการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล ซึ่งครูจะเป็นผู้ที่สื่อสารให้ผู้ปกครองรับทราบด้วยวิธีการต่างๆ
2. การที่โรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบว่าทางโรงเรียนจัดการศึกษาอย่างไรจะทำให้ผู้ปกครองสามารถพัฒนาเด็กในทิศทางเดียวกันกับทางโรงเรียน

3. ผู้ปกครองอาจมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียน เยี่ยมชมชั้นเรียน สังเกตการสอน หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็ก

สตรีกแลนด์และเทเลอร์ ( Strickland and Taylor, 1989 ) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับช่วงเวลาให้ผู้ปกครองอ่านหนังสือให้ลูกฟังว่า ควรจัดให้มีบรรยากาศเหมือนกับที่เด็กเรียนรู้ภาษาพูด ได้แก่

1. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ เป็นบรรยากาศที่อบอุ่น และเป็นไปในทางบวก เป็นบรรยากาศแห่งการยอมรับแม้ว่าจะมีบางสิ่งบางอย่างที่ยังไม่ถูกต้องเสียทีเดียว
2. บรรยากาศที่เด็กเป็นศูนย์กลาง
3. บรรยากาศที่มีความหมาย เน้นการสื่อความหมายมากกว่ารูปแบบของการใช้ภาษาว่าถูกหรือผิด
4. บรรยากาศที่มีการใช้ภาษาเป็นองค์รวม ไม่แยกออกเป็นทักษะย่อย
5. บรรยากาศที่เป็นกันเอง ไม่เป็นทางการ และไม่มีรูปแบบมาตรฐาน

### นวัตกรรมทางการศึกษา

นวัตกรรมทางการศึกษา ( Innovation ) หมายถึง แนวความคิดและวิธีการ หรือการปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ๆทางการศึกษาที่กำลังทดลองใช้ หรือ ผ่านการทดลองใช้แล้วแต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในสังคมนั้น เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมีเป้าหมายในการใช้ชัดเจน และเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติเดิมให้ดีขึ้น ( วรรณาท รักสกุลไทย, 2537 )

ลำลี ทองธิว ( 2526 ) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษามีขั้นตอนการสร้างที่คล้ายกัน คือ เกิดความต้องการที่จะแก้ปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่างในสังคม แล้วสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหานั้นๆ

กล่าวได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษาเกิดจากความต้องการที่จะแก้ปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่างเกี่ยวกับการศึกษา แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

### นวัตกรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

เป็นที่ทราบกันแล้วว่านวัตกรรมถูกพัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหาบางอย่างในสังคม ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่านวัตกรรมทางการศึกษาเกิดจากความต้องการที่จะแก้ปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงบางเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา นวัตกรรมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ลำลี ทองธิว ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเป็นเรื่องที่ค่อนข้างซับซ้อน เพราะ การเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏ



แม้จะมีลักษณะเหมือนกัน อาจเกิดจากอิทธิพลที่แตกต่างกัน หรือ อิทธิพลอย่างเดียวกันอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างประเภทกันก็ได้ ดังนั้น การเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจึงช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษามีมือกับโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม และ รู้ว่าจะนำโรงเรียนของตนไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างไร (Hussey, 1994)

การนำนวัตกรรมมาใช้ในโรงเรียนย่อมต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน แต่ละฝ่ายย่อมมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป วรรณาท รักสกุลไทย (2537) ได้กล่าวถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทางปฐมวัยศึกษากับการใช้นวัตกรรมว่าประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยจะต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและปัญหาของการจัดการศึกษาก่อน แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และศึกษานวัตกรรมเสียก่อนแล้วจึงตัดสินใจเลือกใช้ให้เหมาะสม เมื่อตัดสินใจนำนวัตกรรมใดเข้ามาแล้ว ผู้บริหารควรดำเนินการต่างๆ ดังนี้

1. วางแผน กำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
2. ระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น ครู พ่อแม่ บุคคลในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กอย่างสอดคล้องกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้องพัฒนาคุณภาพของครู พ่อแม่ และบุคคลที่เกี่ยวข้องควบคู่กันไป ด้วย ผู้บริหารต้องสร้างเจตคติให้ทุกคนเกิดความสำนึกรับผิดชอบต่องานที่ทำ และต้องสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ การอบรม ฯลฯ
3. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้นวัตกรรมเพื่อจะได้นำผลมาเปรียบเทียบกับ แก้ไข ปรับปรุงการใช้ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ครูปฐมวัยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจในหลักการ และวิธีการใช้นวัตกรรม เพื่อจะได้จัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างถูกต้อง ดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่างๆตามหลักการ
2. ดำเนินการใช้นวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง
3. ประเมินผลการใช้นวัตกรรมเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ประสานงานกับบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และได้รับการสนับสนุนการใช้อย่างถูกต้อง
5. ติดตามความเคลื่อนไหวของนวัตกรรมอยู่ตลอดเวลา
6. แสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพของสถานศึกษา

ผู้ประกอบการมีหน้าที่โดยตรงที่ต้องให้การสนับสนุนการใช้นวัตกรรมในการจัดประสบการณ์  
ในสถานศึกษา ดังนี้

1. ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการเข้ารับฟังคำชี้แจง รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมตามที่  
ทางสถานศึกษาขอมา
2. นำความรู้ที่ได้จากสถานศึกษาไปพัฒนาบุคลากรของตน
3. ติดตามความเคลื่อนไหวของนวัตกรรม และ หาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ
4. ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการของสถานศึกษา

การนำนวัตกรรมมาใช้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆที่  
เกี่ยวข้อง ซึ่งฟูลแลน ( Fullan, 1992 ) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการ  
เปลี่ยนแปลงทางการศึกษาว่าประกอบด้วย

1. ความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง
2. การทำความเข้าใจนวัตกรรมให้ชัดเจน
3. การสนับสนุนทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก
4. การพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างต่อเนื่อง

#### การนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้

การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่กำลังเป็นที่สนใจในวงการ  
ศึกษาปฐมวัยของไทย ( วรรณาท รักสกุลไทย, 2537; วิลาศลักษณ์ ชิววัลลี, 2538 ) สิ่งที่จะทำให้  
การใช้การสอนภาษาแบบธรรมชาติประสบความสำเร็จ ย่อมจะต้องมีลักษณะเฉพาะ เนื่องจาก  
การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นนวัตกรรมที่แตกต่างจากนวัตกรรมอื่น คือ ไม่ใช่วิธีการหรือชุด  
ของวัสดุอุปกรณ์แต่เป็นปรัชญาและระบบความเชื่อดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นซึ่งเป็นกรอบความคิด  
ให้กับครูในการตัดสินใจและออกแบบการสอน เป็นระบบที่มีขอบข่ายกว้างทั้งในแง่ของหลักสูตร  
การสอน และการประเมิน ทั้งยังมีความซับซ้อนเนื่องจากการรวบรวมนวัตกรรมหลายๆ  
นวัตกรรมเข้าด้วยกัน ได้แก่ การมุ่งประสบการณ์ทางภาษา การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ กระบวนการ  
อ่านและเขียนเป็นรายบุคคล การสอนโดยใช้สื่อที่เป็นวรรณกรรมเป็นหลัก การเรียนแบบร่วมมือ  
และการสอนแบบบูรณาการ สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ การสอนภาษาแบบธรรมชาติไม่ใช่โปรแกรม  
ที่มีข้อกำหนดตายตัว การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะมีประสิทธิภาพหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับกา

ไปใช้ ( Moss and Noden, 1994 ) ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้คำแนะนำในการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ ดังต่อไปนี้

มอสและนอดเด็น ( Moss and Noden ) กล่าวว่า การนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้จะต้อง

1. มีการพัฒนาบุคคลากรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
2. ครูจะต้องสมัครใจที่จะนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้
3. ครูจะต้องพิจารณาบทบาทหน้าที่ของตนเสียใหม่ จากที่เคยเป็นผู้ให้ข้อมูลมาเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้และตนเองก็ต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก
4. ครูจะต้องเป็นแบบอย่างของการอ่านและการเขียน
5. ครูจะต้องมองการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นกระบวนการ ไม่ใช่เป็นเพียงเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามา ดังนั้นในการเปลี่ยนแปลงจึงต้องใช้เวลาานพอสมควร
6. ครูจะต้องใช้ความอดทนในการผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น
7. การสอนภาษาแบบธรรมชาติในห้องเรียนแต่ละห้องจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากครูจะต้องเป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจเองว่าอะไรเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับห้องเรียนของตน
8. การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะประสบความสำเร็จได้จะต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ ทั้งจากผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู และผู้ปกครอง

นิวแมนและเชิร์ช ( Newman and Church, 1990 ) กล่าวว่า การอบรมในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ไม่สามารถทำให้ครูสอนภาษาแบบธรรมชาติได้ การที่จะเปลี่ยนแปลงการสอนมาเป็นการสอนภาษาแบบธรรมชาติครูจะต้องมีโอกาสศึกษาทฤษฎีและทดลองนำไปใช้สอนในห้องเรียนในระยะยาว เพื่อที่จะได้มีโอกาสตรวจสอบสมมุติฐานที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและการสอน นอกจากนี้ผู้บริหารต้องตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงการสอนมาเป็นการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นไม่ใช่ภาระหน้าที่ของครูเท่านั้น ทั้งครูและผู้บริหารต้องทำงานร่วมกัน ครูจะต้องรู้สึกปลอดภัยที่จะนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ ซึ่งหมายความว่าต้องมีการจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ ขึ้นมาสนับสนุน มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิธีการสอนหลายๆวิธีและสำรวจวิธีที่จะนำไปใช้ได้ ต้องมีการระงับสิ่งที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือกัน และระงับการเรียนรู้ที่เน้นไปที่สิ่งแวดล้อม

สมิทและทีป ( Smith and Teepe, 1996 ) กล่าวถึงได้ให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ไว้ ดังนี้

### 1. ให้ความรู้

เนื่องจากการสอนภาษาแบบธรรมชาติไม่ใช่ชุดการสอนแบบสำเร็จรูปแต่เป็นปรัชญาที่ครูจะต้องนำไปปรับใช้ ดังนั้น ก่อนที่จะนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้ผู้บริหารจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจน และ ให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ครู และผู้ปกครองด้วย

### 2. วางแผนการนำไปใช้

การนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้จะต้องมีการวางแผนระยะยาว ซึ่งผู้บริหารควรวางแผนการนำไปใช้ร่วมกับครู โดยทั่วไปจะใช้เวลาประมาณ 3-5 ปี

### 3. การนำไปใช้

ระหว่างที่ครูทดลองสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผู้บริหารควรจัดให้ครูมีโอกาสพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

### 4. การทำงานร่วมกันโดยมีความยืดหยุ่น

ผู้บริหารควรเปิดใจกว้างที่จะให้ครูทดลองวิธีการต่างๆ แม้ว่าจะแตกต่างไปจากแผนที่วางไว้บ้าง ครูในโรงเรียนเดียวกันไม่จำเป็นต้องสอนด้วยวิธีการเดียวกันก็ได้ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้

### 5. ประเมินผลการนำไปใช้

ผู้บริหารควรประเมินความก้าวหน้าของการนำไปใช้อย่างมีระบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

โดยสรุป การนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้สามารถประมวลเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติได้ 3 ประการ ดังนี้

#### 1. ความต้องการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ในการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำมาใช้จำเป็นต้องทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงเพื่อที่จะสามารถนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ครูจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนไปจากเดิมและต้องให้ความพยายามและความอดทนมาก จึงจะสามารถวางแผนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กตามหลักการของการสอนภาษาแบบ

ธรรมชาติได้ ดังนั้น ครูจึงควรที่จะมีอิสระในการเลือกและมีสิทธิในการเลือกกว่าตนจะสอนภาษาแบบธรรมชาติหรือไม่ ซึ่งถ้าหากครูเป็นผู้ที่แสดงความต้องการในการที่จะเปลี่ยนแปลงการสอนของตนจากแบบเดิมมาสอนภาษาแบบธรรมชาติเอง ครูก็จะมีเจตคติที่ดีต่อการนำไปปฏิบัติ ตั้งใจและสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 2. การศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ผู้ที่จะนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างชัดในแนวคิดนั้นเสียก่อน มิฉะนั้นอาจตีความแนวคิดนั้นออกมาผิดๆก็ได้ แนวคิดหรือปรัชญาเกี่ยวกับการสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และมีความเชื่อมั่นในปรัชญาของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติได้อย่างบูรณาการและต่อเนื่อง และเนื่องจากการสอนภาษาแบบธรรมชาติไม่ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารและครูไว้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้ผู้บริหารและครูต้องพบกับเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อนหรืออาจพบกับเหตุการณ์ที่ไม่มีคำตอบโดย ดังนั้น ทั้งผู้บริหารและครูจึงควรทำความเข้าใจปรัชญาและระบบแนวคิดของการสอนภาษาแบบธรรมชาติให้กระจ่างชัด เพื่อที่จะเข้าใจเหตุผลในการปฏิบัติและสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปรัชญานี้

## 3. การดำเนินการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การจัดการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง การทำงานร่วมกันนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจและตั้งวัตถุประสงค์ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้สามารถสอนแบบธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการนำนวัตกรรมไปใช้ คือ ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่วางแผน กำหนดเป้าหมาย ระดมทรัพยากรต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากที่สุด และต้องกำกับดูแล ติดตามผลเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่วนครูต้องเป็นผู้ที่จัดการเรียนการสอน และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามนวัตกรรมนั้นๆ รวมถึง จะต้องประสานงานกับบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจและได้รับการสนับสนุนการใช้อย่างถูกต้อง ส่วนผู้ปกครองมีหน้าที่โดยตรงในการให้การสนับสนุนการใช้นวัตกรรมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนในรูปแบบต่างๆ และที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่เสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กที่บ้านโดยจะต้องทำอย่างสอดคล้องกับทางโรงเรียน

### อุปสรรคของการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในโรงเรียนอนุบาล

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงอุปสรรคของการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้ในโรงเรียนอนุบาลไว้ ดังนี้

บุษบง ตันติวงศ์ ( 2536 ) กล่าวว่า อุปสรรคของการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้ คือ ความเคยชินในการสอนของครูที่มักจะใช้บทบาทเดิมในการสอนอ่านเขียน เนื่องจากครูผู้ศึกษาไม่มั่นใจในตนเองว่าถ้าตนไม่สอนพยัญชนะหรือคำโดยตรงแล้วเด็กจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ ครูยังไม่มีความมั่นใจว่าความรู้และประสบการณ์ทางภาษามีอยู่รอบตัวเด็ก และเด็กที่มีขีดความรู้และประสบการณ์นั้นไว้มากมายแล้ว เพียงแต่ครูจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาตามธรรมชาติ และแนะนำวิธีการสื่อสารแก่เขาเมื่อเขาต้องการ เขาก็จะประสบความสำเร็จในการอ่านเขียนที่เหมาะสมกับวัย

บิสเซ็ก ( Bissex, 1990 ) กล่าวว่า เมื่อครูนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในขณะที่ครูห้องอื่นๆยังคงสอนแบบแยกทักษะทางภาษาอยู่นั้นจะทำให้ครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติเกิดความเครียดที่ต้องทำงานอย่างโดดเดี่ยว ครูจะต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการที่จะปฏิบัติตามความเชื่อของตน

นิวแมนและเชิร์ช ( Newman and Church, 1990 ) กล่าวว่า ความยากลำบากของการที่จะเป็นครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ คือปัญหาที่เกี่ยวกับความเชื่อที่เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอน เนื่องจากการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นปรัชญาและระบบความเชื่อซึ่งไม่ใช่ชุดการสอนสำเร็จรูป ทำให้เกิดความยากลำบากในการสื่อสารให้ครูสามารถสอนโดยให้ตอบสนองต่อความเชื่อดังกล่าว

เพซ ( Pace, 1992 ) กล่าวว่า เมื่อครูนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนครูอาจเกิดความเครียด อันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ดังนี้

1. ความเครียดที่เกิดจากการเปลี่ยนความเชื่อจากแนวคิดในการสอนภาษาแบบเดิมมาเป็นการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
2. ความเครียดที่เกิดขึ้นจากการที่ครูพยายามที่จะใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และต้องพัฒนาหลักสูตรขึ้นเอง ในขณะที่ครูคนอื่นๆยังคงใช้หลักสูตรแบบเดิม
3. ความเครียดเกิดขึ้นระหว่างครูที่เปลี่ยนมาใช้แนวการสอนแบบใหม่กับครูคนอื่นๆในโรงเรียน

เว็บ และคณะ (Webb and others, 1991) ได้กล่าวถึงปัญหาของครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติในห้องเรียนไว้ ดังนี้

1. ครูเกิดความกลัวและรู้สึกคับข้องใจในการที่จะเปลี่ยนจากวิธีการสอนแบบเก่ามาสู่การสอนภาษาแบบธรรมชาติ แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีความตื่นเต้นและสงสัยว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป
2. ครูรู้สึกโดดเดี่ยวและรู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากคนอื่น
3. ครูรู้สึกกังวลเกี่ยวกับแนวทางที่จะปฏิบัติต่อไปข้างหน้าว่าจะต้องทำอะไรและ จะค้นหาความต้องการของเด็กแต่ละคนได้อย่างไร ในบางครั้งจะรู้สึกเหนื่อยมากกับการที่จะต้องเตรียมงานให้พร้อมอยู่ตลอดเวลา

4. ครูรู้สึกคับข้องใจจากการขาดแคลนสื่อและไม่มีเวลาที่จะผลิตสื่อได้ทั้งหมด

ซู่ (Zhu, 1992) กล่าวว่า อุปสรรคในการส่งเสริมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ คือ การวางแผนการสอนต้องใช้เวลามาก ขาดแบบอย่างและขาดรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสม ผู้บริหารและกรรมการของโรงเรียนไม่ให้การสนับสนุน การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และครูบางกลุ่ม ขนาดของชั้นเรียนที่ใหญ่เกินไป ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และ งานวิจัยในด้านประสิทธิภาพของการสอนภาษาแบบธรรมชาติยังมีน้อย ตลอดจนขาดเงินทุน สื่อ และ อุปกรณ์ ฯลฯ

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติในโรงเรียนอนุบาล

มีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องการสอนภาษาแบบธรรมชาติในหลายแง่มุม ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยแบ่งเป็นกลุ่มการวิจัยในเรื่องที่ใกล้เคียงกัน ดังต่อไปนี้

#### การสอนภาษาแบบธรรมชาติกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก

ภาวิณี แสันทวีสุข ( 2537 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล ผลการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนด้านการสร้างสัญลักษณ์ภาษาเขียน ทิศทางในการเขียน วิธีถ่ายทอดความหมายของสัญลักษณ์ภาษาเขียน และความซับซ้อนของความหมายสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภัทรา คงเรือง ( 2538 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กวัยอนุบาล ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อลิสตา เพ็ชรรัตน์ ( 2538 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถในการจับใจความของเด็กอนุบาลที่ครูสอนโดยเทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการจับใจความสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โบบีส ( Bobys, 1994 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการรู้หนังสือในขั้นต้นของเด็กอนุบาลจำนวน 21 คน ที่เรียนในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า เด็กมีความเชื่อมั่นว่าตนสามารถอ่านและเขียนได้ และยังพบว่าความเข้าใจในการอ่าน การเขียน และกระบวนการคิดของเด็กพัฒนาขึ้นด้วย

เฟนาซี ( Fennacy, 1988 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการอ่านและการเขียนของเด็กอนุบาลในห้องเรียนที่สอนทักษะพื้นฐานกับห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ ผลการวิจัย พบว่า เด็กทั้งสองกลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับการอ่านและเขียนเพิ่มขึ้น แต่เด็กจากห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ แสดงให้เห็นการคิดสะกดคำโดยการลองออกเสียง ( Invented Spelling ) มากกว่า มีความต้องการที่จะเขียนมากกว่า มีการทบทวนและตรวจแก้ด้วยตนเองในระหว่างการเขียนบ่อยกว่า และเด็กตระหนักว่าตนสามารถเรียนอ่านเขียนด้วยตัวเองมากกว่าเด็กที่มาจากห้องเรียนที่สอนทักษะพื้นฐานที่มักจะคิดว่าตนจะเรียนอ่านเขียนได้เฉพาะที่ครูสอนเท่านั้น

เมอร์เซอร์ ( Mercer, 1989 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบแนวการสอนการเรียนรู้หนังสือในขั้นต้น ระหว่างการสอนแบบปกติ กับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยศึกษาจากเด็กปฐมวัยอายุ 4 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ได้คะแนนจากแบบทดสอบความสามารถในการเขียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนในห้องเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สไตน์เบิร์ก ( Steinberh, 1991 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความรู้ด้านการเขียนของเด็กอนุบาลที่เรียนในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยได้ศึกษาจากเด็กอนุบาลจำนวน 20 คน ในห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน ผลการวิจัย พบว่าเด็กมีความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือ และมีการลองออกเสียงคำเพื่อการสะกด รวมทั้งสามารถบรรยายกระบวนการที่ใช้ในการเขียนได้



### การศึกษาครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ

จริยาภรณ์ สกุลพราหมณ์ ( 2539 ) ได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนของครูอนุบาลที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่ การสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของครู การนิเทศของผู้บริหาร ความเชื่อมั่นในความเป็นผู้นำของผู้บริหาร โอกาสในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอน พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก และอิทธิพลจากเพื่อนร่วมงาน

บัททอน ( Button, 1992 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการ เรียนการสอนของครูอนุบาล 3 คน เป็นระยะเวลา 2 ปี ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพล ต่อการเปลี่ยนแปลงของครูมากที่สุด คือ เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมตลอดระยะเวลา 2 ปี โดยเฉพาะการได้เห็นการสาธิตการสอนในชั้นเรียนจริง และการได้รับการติดตาม ดูแล และให้คำ ปรึกษาเป็นรายบุคคลจากอาจารย์มหาวิทยาลัย

ฟิทซิมมอนส์ ( Fitzsimmons, 1994 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจความเชื่อของครูเกี่ยวกับการ สอนภาษาแบบธรรมชาติ และการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อและการนำไปใช้ของครูมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถจัดเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มหนึ่งที่มีความเชื่อและจัดการสอนตามหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งยัง จัดการสอนที่เน้นการฝึกหัดแบบเดิมและมีความเชื่อว่าการสอนของตนเป็นไปตามแนวการสอน ภาษาแบบธรรมชาติ

มาเฮิร์ต ( Mahurt, 1994 ) ได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาธรรมชาติของกระบวนการ เปลี่ยนแปลงของครูที่ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการสอนของตนจากการสอนแบบเน้นทักษะมาเป็น การสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผลการวิจัย พบว่า สิ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของครูมากที่สุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของตัวเอง และสิ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการสอนได้แก่ ความไม่พอใจ ต่อการสอนแบบเดิมและมีโอกาสที่จะเปลี่ยนจึงทำให้ตัดสินใจที่จะเปลี่ยน เมื่อเริ่มเปลี่ยนจะพบกับความท้าทาย ความก้าวหน้า และการเรียนรู้ และสิ่งที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงยังคงดำเนินต่อไป คือ แรงจูงใจซึ่งเกิดจากผลสัมฤทธิ์ของเด็กและการได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ

ซอเรนเซิน ( Sorensen, 1994 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการรับรู้และวิธีการปฏิบัติของครู ที่เปลี่ยนมาสอนภาษาแบบธรรมชาติในการสอนอ่าน โดยการสัมภาษณ์ครู นักการศึกษา และ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยจำนวน 8 คน ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกิดเครือข่ายในกลุ่มครูที่ใช้วิธีการสอนอ่านตามแนวนี้น่าขึ้น ครูที่กำลังเปลี่ยนแนวคิดและปรัชญาในการสอนอ่านไปสู่ ปรัชญาการสอนภาษาแบบธรรมชาติต้องการการสนับสนุน และในขณะเดียวกันพวกเขาก็ให้การ

สนับสนุนแก่ผู้อื่น การสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญในกลุ่มครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ สำหรับวิธีการที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นได้แก่ การไปเยี่ยมห้องเรียนของครูคนอื่น เข้าเรียนบางวิชา หรือเข้าร่วมการอบรม อ่านหนังสือวิชาการ ศึกษาวรรณกรรมเด็ก และเข้าร่วมการประชุมทางวิชาการ

### การนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้

ฮัสซี ( Hussey, 1994 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจกระบวนการนำการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา 6 โรงเรียนในนิวยอร์ก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงมีผลต่อการนำมาใช้มากที่สุด การสนับสนุนในระดับโรงเรียนมีผลต่อการนำมาใช้รองลงมา และการพัฒนาบุคลากรมีผลเพียงเล็กน้อยต่อการนำมาใช้

เชลตัน ( Shelton, 1993 ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลการนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยได้จัดให้มีการอบรมครูเรื่องการสอนภาษาแบบธรรมชาติตามรูปแบบของ จอยซ์และชาวเวอร์ ( The Joyce and Showers Model ) ผลการวิจัยพบว่า ครูเปลี่ยนแปลงการสอนของตนให้เป็นไปตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมากขึ้น และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำมาใช้ของครู ได้แก่ 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติและวรรณกรรมสำหรับเด็ก 2) การได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากเพื่อนและผู้บริหาร 3) การที่มีเวลาเพียงพอที่จะเรียนรู้ ผึกหัด สังเกต และอภิปราย 4) ความมีอิสระในการตัดสินใจว่าจะนำไปใช้อย่างไรและเมื่อไร 5) การสาธิตการสอน 6) ผลจากการจัดการเรียนการสอน

วอร์ด ( Ward, 1989 ) ได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตในห้องเรียน สัมภาษณ์ครูและผู้บริหาร ศึกษาแผนการสอน ศึกษาผลงานของนักเรียน หนังสือที่ใช้ และคู่มือหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดหรือปรัชญาเกี่ยวกับการสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ครูที่มีแนวคิดในการสอนภาษาแบบองค์รวมมักจะเน้นเรื่องพัฒนาการทางภาษา ความซาบซึ้งกับภาษา และให้เด็กได้แสดงออกมากกว่า ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และมีความเชื่อมั่นในปรัชญาของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติได้อย่างบูรณาการและต่อเนื่อง